

II. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

UHONOROWANIE MINISTRA KRZYSZTOFA SKUBISZEWSKIEGO – PROFESORA WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UAM

Prawie dokładnie w 25 rocznicę powstania w Polsce pierwszego po wojnie demokratycznego rządu premiera Tadeusza Mazowieckiego z udziałem Profesora Krzysztofa Skubiszewskiego jako ministra spraw zagranicznych, Rada Miasta Poznania na sesji 30 września 2014 r. przyjęła uchwałę o nazwaniu imieniem Profesora ronda u zbiegu ulic: Grunwaldzkiej, Smoluchowskiego i Jawornickiej. W wykonaniu tej uchwały, 12 grudnia 2014 r. odbyła się uroczystość odsłonięcia tablicy z nową nazwą tego ronda. W uroczystości tej uczestniczyli przedstawiciele władz miasta i województwa, przedstawiciele władz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza i Uniwersytetu Ekonomicznego oraz innych uczelni wyższych Poznania, przedstawiciele władz Instytutu Zachodniego, profesorowie i pracownicy Wydziału Prawa i Administracji UAM oraz Rodzina Profesora Krzysztofa Skubiszewskiego, w której imieniu zabrał głos Jego brat – prof. Piotr Skubiszewski. Uroczystość ta została połączona z obchodami jubileuszu 70-lecia Instytutu Zachodniego, objętymi patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W czasie tych obchodów została odsłonięta specjalna tablica umieszczona na fasadzie siedziby Instytutu, upamiętniająca postać Profesora, związanego z Instytutem przez swoją działalność naukową, zwłaszcza w zakresie problematyki stosunków polsko-niemieckich po II wojnie światowej. Ponadto w jednym z pomieszczeń Instytutu został oficjalnie otwarty i udostępniony do użytku „Gabinet Ministra Skubiszewskiego”, w którym znalazły się zbiory przekazane przez Rodzinę Profesora Skubiszewskiego, w tym meble, książki, dokumenty i przedmioty codziennego użytku. Gabinet ten będzie nie tylko upamiętniał postać Ministra Krzysztofa Skubiszewskiego, ale będzie również miejscem prowadzenia badań naukowych i rozwijania edukacji praktycznej. W czasie tej uroczystości profesorowie Piotr Skubiszewski i Władysław Bartoszewski podzielili się swoimi osobistymi, bardzo ciepłymi refleksjami i wspomnieniami o Ministrze Krzysztofie Skubiszewskim.

Na łamach „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego” ukazały się już wcześniej materiały poświęcone pamięci Profesora Krzysztofa Skubiszewskiego¹. Redakcja uznała jednak za stosowne przygotowanie i opublikowanie krótkiego tekstu o charakterze informacyjnym, związanego z ubiegłorocznymi uroczystościami, tym bardziej że w lutym br. minęło pięć lat od śmierci Profesora Skubiszewskiego, który przez prawie 30 lat był związany z Wydziałem Prawa i Administracji UAM. Symbolicznym wyrazem tych więzi była uroczystość odnowienia doktoratu Profesora, którą z inicjatywy Katedry Prawa Międzynarodowego i Organizacji Międzynarodowych zorganizowały władze Uczelni i Wydziału w grudniu 2004 r. Pamięć o Profesorze Krzysztofie Skubiszewskim jest dla Wydziału Prawa i Administracji UAM szczególną wartością, którą pracujący jeszcze na Wydziale przyjaciele i uczniowie Profesora chcieliby zachować dla następnych pokoleń społeczności wydziałowej. Jest to szczególnie ważne również z tego powodu, że Profesor Krzysztof Skubiszewski należy do tej nielicznej grupy byłych profesorów Wydziału, którzy nie tylko uzyskali

¹ Na szczególnie podkreślenie zasługują trzy teksty autorstwa prof. J. Sandorskiego opublikowane w „Ruchu”, a mianowicie: *Odnowienie doktoratu Profesora Krzysztofa Skubiszewskiego*, RPEiS 67, 2005, z. 1, s. 251-253, nekrolog – *Profesor Krzysztof Skubiszewski (1926-2010)*, RPEiS 72, 2010, z. 1, s. 227-230 i recenzja książki przygotowanej pod red. R. Kuźniara pt. *Krzysztof Skubiszewski – dyplomata i mąż stanu* (Warszawa 2011, ss. 608), RPEiS 73, 2011, z. 2, s. 373-377.

szczególnie wysoką i powszechnie uznaną pozycję naukową, lecz także wykorzystali swoją ogromną wiedzę, doświadczenie naukowe i autorytet do budowania w praktyce nowej rzeczywistości politycznej w Polsce w okresie przemian ustrojowych w latach dziewięćdziesiątych XX w., jak również do budowania nowej rzeczywistości europejskiej w tym samym okresie, zwłaszcza w kontekście ostatecznej normalizacji stosunków polsko-niemieckich pod hasłem polsko-niemieckiej wspólnoty interesów w jednoczącej się Europie, a także w kontekście budowania silnej pozycji międzynarodowej Polski dla uzyskania członkostwa w Unii Europejskiej. Refleksji na temat wszystkich dokonań Profesora Krzysztofa Skubiszewskiego, zarówno jako wieloletniego profesora Katedry Prawa Międzynarodowego i Organizacji Międzynarodowych, jak i najdłużej urzędującego w demokratycznej Polsce ministra spraw zagranicznych (w latach 1989-1993) powinna towarzyszyć świadomość Jego prawie trzydziestoletniej oficjalnej więzi z Wydziałem Prawa i Administracji UAM.

Więzi Profesora Skubiszewskiego z Wydziałem i Uniwersytetem były bardzo głębokie. Należy bowiem pamiętać o wcześniejszych związkach rodziny Skubiszewskich z Poznaniem i Uniwersytetem. Jego ojciec – Ludwik Skubiszewski – był bowiem profesorem na Wydziale Medycznym Uniwersytetu Poznańskiego od 1922 r. Sam Krzysztof Skubiszewski ukończył studia prawnicze na Wydziale Prawno-Ekonomicznym w 1949 r., przygotowując pracę magisterską w Katedrze Prawa Międzynarodowego. Już w następnym roku przedłożył rozprawę doktorską pt. *Warunki uzyskania członkostwa Organizacji Narodów Zjednoczonych*, którą przygotował pod kierunkiem prof. Bohdana Winiarskiego, wtedy już sędziemu Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze, w związku z czym faktycznym promotorem i referentem w tym przewodzie był prof. Antoni Peretiatkowicz. Profesor Skubiszewski już wtedy należał do naukowców niepokornych, których poglądy i publikacje nie były akceptowane przez władze polityczne, w konsekwencji czego organy cenzury nie wyraziły zgody na publikację Jego rozprawy doktorskiej. Ukazała się ona w niezmienionej treści merytorycznej dopiero po pięćdziesięciu latach dzięki wspomnianej wyżej inicjatywie odnowienia doktoratu Profesora Skubiszewskiego i osobistemu zaangażowaniu Dziekana Wydziału Prawa i Administracji UAM – prof. Andrzeja Szwarca. Krytyka Profesora Skubiszewskiego przez ówczesne władze polityczne była częścią krytyki całej poznańskiej Katedry Prawa Międzynarodowego, wobec której formułowano różne zarzuty natury ideologicznej na łamach poważnych czasopism naukowych². Dzięki politycznej odwilży w drugiej połowie lat pięćdziesiątych Profesor Skubiszewski przeprowadził wartościowe badania na kilku uczelniach zachodnioeuropejskich i amerykańskich, a ich efektem była rozprawa habilitacyjna pt. *Pieniądz na terytorium okupowanym. Studium prawnomiędzynarodowe ze szczególnym uwzględnieniem praktyki niemieckiej*. Na tej podstawie uzyskał tytuł docenta nauk prawnych i nadal prowadził działalność naukową i dydaktyczną w Katedrze Prawa Międzynarodowego. Jego związki z Wydziałem umocnił fakt sprawowania funkcji prodziekana w latach 1961-1963, u boku dziekanów, którymi byli: prof. Jan Wąsicki, a później prof. Jan Haber. Jego krytyczny stosunek do ówczesnej rzeczywistości politycznej spowodował, że pomimo uzyskania bardzo wysokiej i powszechnie uznanej pozycji w światowej nauce prawa międzynarodowego, czego wyrazem były wykłady na najbardziej prestiżowych uczelniach zagranicznych, Jego fundamentalna monografia *Zachodnia granica Polski w świetle traktatów* ukazała się w 1969 r., ale z adnotacją „na prawach rękopisu” i w ograniczonej ilości egzemplarzy. Władze polityczne w ramach swoistej retorsji nie zgadzały się też na nadanie Profesorowi Skubiszewskiemu stopnia naukowego profesora. Nominację taką uzyskał Profesor Skubiszewski dopiero po przejściu w 1973 r. do pracy naukowej w Instytucie Nauk Prawnych PAN, spowodowanym w dużej mierze negatywną reakcją władz na Jego krytykę członków organizacji partyjnej w trakcie wydziałowej dyskusji nad polsko-niemieckim traktatem normalizacyjnym z 1970 r.

Wszystkie najważniejsze wydarzenia i osiągnięcia Profesora Krzysztofa Skubiszewskiego w pracy naukowej związane są bez wątpienia z Wydziałem Prawa i Administracji UAM. Jego powrót na Wydział w grudniu 2004 r. z okazji odnowienia doktoratu miał miejsce już po zakończeniu działalności politycznej, ale w czasie kontynuowania przez Profesora aktywności naukowej i wykonywania obowiązków sędziego i prezesa Amerykańsko-Irańskiego Trybunału Roszczeń w Hadze. Honorując Profesora Skubiszewskiego odnowieniem doktoratu władze Uczelni i Wydziału wyraziły hołd i wdzięczność szczególnie zasłużonemu członkowi uniwersyteckiej i wydziałowej

² Np. L. Gelberg, *Problematyka prawnomiędzynarodowa na łamach „Przeglądu Zachodniego, „Państwo i Prawo”* 9, 1954, z. 7-8, s. 178-184.

społeczności. Uroczystość ta miała wymiar symboliczny również z tego względu, iż odbywała się w roku, w którym Wydział świętował jubileusz swojej 85-letniej historii. Dziekan Andrzej Szwarz w swoim wystąpieniu podkreślił, że Wydział w ten sposób pragnie wyrazić szacunek i uznanie dla dorobku naukowego i dydaktycznego oraz dla wszystkich osiągnięć i dokonań Profesora Skubiszewskiego. Stwierdził on dalej, że „W powszechnym przekonaniu Profesor Krzysztof Skubiszewski należy do grona najwybitniejszych postaci Wydziału w jego 85-letniej historii”³.

Wydział Prawa i Administracji UAM podejmuje kolejne inicjatywy dla kultywowania pamięci o swoich byłych profesorach. W nowym gmachu dydaktycznym – Collegium Iuridicum Novum dwie okazałe sale wykładowe noszą imiona profesorów: Zygmunta Ziemińskiego i Zbigniewa Radwańskiego. Ich dorobek i działalność na rzecz Wydziału przypominają tablice umieszczone przy wejściu do tych sal. Zamierzeniem władz Wydziału jest również szczególne uhonorowanie Profesora Krzysztofa Skubiszewskiego. Z inicjatywy Kierownika Katedry Prawa Konstytucyjnego prof. Zdzisława Kędzi i piszącego te słowa Kierownika Zakładu Prawa Międzynarodowego i Organizacji Międzynarodowych w grudniu br. odbędzie się pierwszy wykład otwarty z serii dorocznych wykładów nazwanych imieniem Profesora Skubiszewskiego. Pierwszymi wykładowcami będą wybitni profesorowie o powszechnie uznanej pozycji międzynarodowej w nauce prawa międzynarodowego, którzy podczas swojej naukowej działalności spotykali się z Profesorem Skubiszewskim i korzystali z Jego dorobku. Rozpocznie ten cykl wykładów prof. Bruno Simma, długoletni profesor Uniwersytetu w Monachium (1973-2006), dziekan Wydziału Prawa tego Uniwersytetu (1995-1997), członek Komitetu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych ONZ (1987-1996), członek Komisji Prawa Międzynarodowego (1996-2003), sędzia Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze (2003-2012), sędzia Amerykańsko-Irańskiego Trybunału Roszczeń (od 2012). Będzie to znaczące wydarzenie w życiu naukowym Wydziału i szczególne uhonorowanie przez Wydział swojego Profesora.

Tadeusz Gadkowski

³ Wypowiedź Dziekana A. Szwarca na uroczystości odnowienia doktoratu zob.: J. Sandorski, *Odnowienie doktoratu...*, s. 252.

INFORMACJE DLA AUTORÓW

1. Objętość nadsyłanych tekstów nie może przekraczać 1 ark. wyd. (36-40 tys. znaków wraz ze spacjami i przypisami) w wypadku artykułu bądź maksymalnie 10 tys. znaków w wypadku recenzji.

2. Teksty należy przysyłać w formie wydruku oraz w wersji elektronicznej wraz z nośnikiem lub na adres poczty elektronicznej Redakcji (rpeis@amu.edu.pl).

3. Wszelkie tabele, wykresy lub ryciny będące częścią tekstu należy również przysyłać w formie edytowalnego zapisu elektronicznego. Minimalna grubość linii rysunku powinna wynosić 0,4 pkt, a rysunki należy sporządzić w wersji czarno-białej, w formacie nie większym niż format kolumny (126 × 180 mm).

4. Do artykułu należy dołączyć krótkie streszczenia (abstrakty) w języku polskim i angielskim (ok. 1,5 tys. znaków), słowa kluczowe, a także zestawienie cytowanej literatury.

5. Do przesłanego tekstu należy dołączyć dane o autorze, adres do korespondencji, numery telefonów i adres poczty elektronicznej. W wypadku pracowników naukowych prosimy także o podanie nazwy i adresu uczelni macierzystej.

6. Do przesłanej propozycji publikacji należy dołączyć oświadczenie, że przedłożony tekst został nadesłany wyłącznie do Redakcji „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego”.

7. Termin wykonania korekty autorskiej wynosi maksymalnie 1 tydzień. Po upływie tego terminu tekst kierujemy do publikacji wyłącznie z korektą redakcyjną.

8. Publikacje w kwartalniku RPEiS nie są płatne.

9. Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych.

10. Decyzja Autora o publikacji w RPEiS oznacza zgodę na zarchiwizowanie tekstu w wersji elektronicznej w ogólnodostępnym repozytorium UAM (<http://repozytorium.amu.edu.pl>) oraz The Central European Journal of Social Sciences and Humanities (<http://cejsh.icm.edu.pl>), a także udostępnianie na platformie otwartych czasopism naukowych UAM: Pressto (<http://pressto.amu.edu.pl>).

Szczegółowe zalecenia edytorskie i techniczne dla Autorów znaleźć można na www.rpeis.pl